

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2.50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljave na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 30 vinarja, pri trikratni po 27 vinarja, pri šestkratni po 24 vin., pri celoletnih objavah po 22 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica 50 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Henrik Tuma.

Legel je k počitku neumorni delavec v našem delavskem gibanju sodrug dr. Henrik Tuma. Na vožnji iz Gorice v Trst ga je zadela kap v noči od sobote na nedeljo. Velika izguba je smrt pokojnika za slovensko delavstvo zlasti v tem važnem zgodovinskem trenutku, ko gre za prepod svetovne družbe, za prepod tudi našega slovenskega ljudstva.

Ves slovenski svet in tudi tujina je poznala pokojnika. Izredno inteligenčen in izobražen mož je bil, vzgojitelj in organizator, kakršnih ima malo na Slovenskem. In kot znanstvenik je bil v časih daleč na okolo. Pri nas ga je meščanska javnost dolžila nedoslednosti. Toda, kdor je poznal Tuma, ta kaj takega ni mogel trditi o njem. Zakaj Tuma ni bil malenkost in je koval vedno iz položaja in razpoloženja bodočnost. Politična demagogija in fraze nanj niso vplivale, marveč se je vedno postavljajl vprek tem in naglašal: odločno moramo nastopiti, ne se loviti za meščanske fraze in ne nasedati političnim pastem nasprotnikov. Delavska, ali kakor je on vedno rekel socialistična proletarska politika mora biti samostojna, zlasti je pa zavzemal to stališče od takozvanih majskih deklaracij, ker je bil prepričan, da je stvar meščanska, nepripravljena ter da so deklaracijske nesposobni, da bi priborili ljudstvu svobodo in boljše gospodarske razmere. Internacionala je edini naš spasilatelj, nam je zaklical večkrat tudi na raznih sejah.

Kako prav je imel, danes ni treba dokazovati.

Sodrug Tuma je bil tudi v organizacijskih vprašanjih strog formalist, priku-pen in kot bivši učitelj tudi sposoben vzgojitelj. Z njim je občeval lahko vsak preprosti delavec, Tuma je rad govoril z vsakomur.

Njegovo vzgojno delo v Zapiskih, v naših listih, v revijah, na predavanjih, na sejah, povsod je sejal z izredno vneto seme socializma in znanja. Požrtvovalen je bil kakor malokdo. Bival je kot odvetnik v Gorici; šele med vojno je preselil svojo pisarno v Trst.

Blagi Tuma! Tvoje besede, tvoji naki, tvoji napor, vse to nam ostane zapisano v naših srcih. Poti, ki si jo hodil, nam bo sveta, naš namen je, da počastimo Tvoj spomin s požrtvovalnim delom, z delom za organizacijo, toda pošteno, odkrito, kakor si delal tudi Ti!

Mezdni problemi.

Glavni smoter strokovnih organizacij je bil od početka njih obstoja, kako bi nadomestilo dosežanje delovne pogodbe med posamezniki in podjetništvom s skupno (kolektivno) pogodbo. Ze takrat, ko strokovne organizacije še niso imele iste moči kakršno imajo danes, so stro-

kovne organizacije naravnale svojo mezdno politiko o tej smeri in vzgajale člane, da so se zainteresirali za skupne pogodbe vsega delavstva v obratu z delodajalcem. Zakaj so strokovne organizacije stremile za tem, je vsakemu poznavalcu kapitalistično upravljanjih obratov, prav dobro znano, ker vsakdo ve, da je posamezni delavec, izvzemši redke slučaje, le slaboten proti podjetniku, in zaradi tega je posebi umljivo, da podjetnik posamezniku diktira delovne pogoje take kakršne hoče in delavec se jim mora vdati. Drugače je pa pri skupnih (kolektivnih) pogodbah. Tukaj nastopi moč delavstva v skrajnem slučaju s pasivno resistenco, stavko in podobnimi pomočki, ki ovirajo redni obrat ali ga tudi popolnoma ustavijo, proti podjetniku in če se pogodba v takem primeru sklene, sinemo opravičeno trditi, da je taka pogodba vsaj deloma dogovor, ki obsega voljo obeh pogodbenih delov.

Čudovito naglo se je misel o delovnih pogodbah razvila med delavstvom. Izhodišče svoje ima v urejevanju mezdnih razmer, ker je to najbistvenejši del delovnega razmerja. Niti glede delovnega časa se ni zdelo delavstvu tako nujno uresničiti svoj problem, kaj bi šele govoriti o drugih vprašanjih delovnega razmerja.

Mezdne vrste so pa zopet tako različne, da se v naglici izvedene mezdne ureditve ne morejo obsegati vse oblike mezd; večinoma so se nanašale le na časovne mezde, gotovo plačo, niso se pa mogle nanašati podrobno na akordne mezde, ki dobivajo bolj in bolj različne oblike. Če je torej ureditev gotovih časovnih plač dosegla precejšnjo popolnost potom kolektivnih pogodb, je glede akordnih mezd še mnogo nedostatkov v pogodbah, ki jih sicer strokovne organizacije skušajo odpraviti deloma tudi z uspehom, vendar pa ne s takim uspehom, kakor se to lahko godi pri časovnih mezdah.

Nekdaj so stale strokovne organizacije na stališču, da se akordne mezde sploh odpravijo, ali vsaj tam, kjer so v škodo delavstvu. To načelo pa ni popolnoma obveljalo. Posebnost industrijske produkcije v družabnem redu je, da akordne mezde individualnim razmeram posameznih obratov (strojna produkcija, obratna sila, način vršbe, specialni izdelovalni produkti itd.) mnogo bolj prilagajajo kakor časovne mezde, kar sklepanje kolektivnih pogodb, kakor smo že omenili silno otežkočuje. Seveda je nadziranje časovnih mezd, ki se morajo ravnati po jasnem dogovoru lahko stvar. Drugače je pa z akordnimi mezdami, ker vplivajo najrazličnejše okoliščine nanje, ki so tesno spojene z obratom. Nadziranje navadne mezdne pogodbe lahko oskrbujejo strokovne organizacije po svojih zaupnikih, drugače je pa pri akordnih mezdah, na katere vplivajo najrazličnejše delovne in obratne razmere: konjunktura, kakovost strojev, kakovost surovin, kakovost izdel-

ka itd. Za nadziranje takih mezdnih pogodb so potrebni nekaki obratni delavski sveti, ki morajo pa prav tako delati sporazumno s svojimi strokovnimi organizacijami kakor zaupniki organizacij, le s to razliko, da imajo zakonito varstvo, ker so osnovani na podlagi zakona delavskih zaupnikov. Ta zakon je pri nas podložen že nekaj mesecev deželni vladi za Slovenijo v odobritev. Sicer ne vemo, koliko ga je ta ljubezniva vlada pokvarila, to pa vemo, da nima resne volje, da bi ga uveljavila, ker kljub temu, da vedno govorič o demokratizmu in pravičnosti, vendar nima nikakršnega zmisla za socialno zakonodajo.

V akordnih mezdah morajo tedaj naravno nastajati spori, ki jih, če bi jih obratni zaupniki ali pozneje obratni sveti ne mogli rešiti, bodo reševali med seboj delavska in delodajalska organizacija po svojih tarifnih uradih in razsodiščih eventualno v zadnji instanci zakoniti delavski poravnavalni urad, ki se bo moral prej ali slej osnovati tudi v tej državi.

Vsekakor pa je ustanovitev zakonitih delavskih obratnih svetov nujna stvar. Pri akordnih mezdah ob različnosti vršbe in pomočkov more priti vsak hip do diferenc, malenkostnih, načelnih ali vsaj do nesporazumja vsled nejasnosti. V vseh takih primerih se ne more angažirati celo organizacija, ne ves obrat, marveč le zbor zaupnikov, ki ima zakonito varstvo in pravico po načelnih strokovnih organizacij reševati taka krajevna, obratna vprašanja z ozirom na posebnosti.

Tako zahteva razvoj. Nedvomno bo urejevanje akordnih mezd precej važna naloga. Nikakor pa ne smemo prezreti pri tem, da se bodo morala tudi vprašanja akordnih mezd v posameznih obratih uravnavati le v soglasju s celotno organizacijo in vzporedno z ureditvami v sorodnih ali enakih obratih, ker bi sicer prišli do prevelikih razlik ali celo do popolne anarhije. Vodilo za vsa mezdna vprašanja morajo še dolgo ostati izključno naše strokovne organizacije.

Kdo je organiziran?

Med delavstvom še nahajamo marsikje prav naivne nazore o organizaciji. Štel mi bo morda kdo v zlo, marsikdo se bo tudi jezil, če povem naravnost v obraz nekaj resnic, ki jih dobro organizirani delavci in delavka ne smeta nikoli prezreti. Toda, dajmo si vseeno prav odkrito srčno povedati nekaj stvari, ne da bi hoteli drug drugemu očitati napake, ali grehe, marveč zato, da se zedinimo, da vsi uvažujemo enako pomen organizacije in da ne bomo malenkostnih dogodkov izrabljali v škodo organizacije s tem, da napravljamo v organizaciji zaradi malenkosti prepire ali da organizaciji očitamo zaradi njih nedelavnost ali popustljivost.

Prav hudo se motimo, da so organizacije samo zaradi zviševanja plač usta-

novljene. Res je to tudi njih naloge, toda glavna naloga organizacije je višja. Organizacija mora gledati v bodočnost. Če pripori boljše plače, če uredi delovne razmere, je s tem trenutno koristila delavstvu, toda če potem organizacija propade, če ne dela več, se pa vsi trenutni uspehi zopet v kratkem izgube ali zaradi naraščajoče druginje ali pa ker podjetništvo s svojimi zvijačami spravlja polagoma delavstvo ob pridobitve. To, mislim, je delavstvo že povsod, kjer so se dosegli uspehi, polagoma občutili na svojem lastnem telesu.

Zaradi tega ima strokovna organizacija že iz tega vidika važen pomen: vsak delavec, vsaka delavka mora, če se zaveda delavske dolžnosti in če razume pomen organizacije, že zaradi tega vztrajati in vkljub vsem ljubim in neljubim dogodkom ostati zvest društvu svoje strokovne organizacije.

Ne zadostuje pa še, če je delavec član svoje organizacije. Treba je še več; zavedati se mora, da je moč organizacije le v skupnem složnem delu. Če mu tuintam kaj ne ugaja v organizaciji, še nikakor ne sme zapustiti svojo organizacijo, ne sme otežkočati dela v organizaciji s tem, da grozi z izstopom, če se to ali to ne zgodi, ker s tem le dokazuje, da ni solidaren, da ne pozna pravega namena organizacije. Zaveden delavec se bo prav tedaj še bolj zavzel za organizacijo, če vidi, da grozi nevarnost, nikdar in nikoli pa ne bo pretil, da ne bo plačeval prispevkov, nikdar ne bo hujškal članov proti odboru in zaupnikom, marveč bo vedno deloval na slovo, na okrepitev društva, a svoje želje in pomisleke pa bo mirno in stvarno uveljavil na shodih, sestankih, ali jih sporočil zaupniku ali odboru, da se potem stvarno o njih razpravlja na zborovanjih društvnikov ali na sejah zaupnikov. Treba je pri vseh takih željah pomisliti, da so čisto tako važne, da more le celotna organizacija sklepati o njih, ker posameznik ne more prevzemati odgovornosti za posledice, na drugi strani so pa odborniki in zaupniki odgovorni za vsako dejanje in če ti uvidijo neizvedljivost tega ali onega predloga, je dolžnost društvnikov, da upoštevajo njih stvarne razloge in utemeljevanje. Odbori in zaupniki delajo v prid članstva, zato jih mora zavedno članstvo podpirati, ne pa ruvati proti njim med članstvom. Dober zaveden član ne ruje med tovariši nikdar proti organizaciji, ne proti osebam.

V mladih organizacijah se pojavljajo kaj rade take bolezni. Posamezniki začno goniti proti posameznim osebam, predstojnikom (morda opravičeno), proti zaupnikom, že, če ta slučajno govori s šefom ali s kakim predstojnikom; posamezniki propagirajo večkrat nove zahteve, ne da bi prej sklepala organizacija o njih in postavljajo organizacijo kar pred dejstvo: organizacija, napravi to, obglavi tega ali onega, če ne storiš tega, te pa razbijemo. Take stvari slišimo danes tu pa tam med delavstvom. Vem, da tako ne delajo zavedni sodruzi in sodružice, vem, da tako ne delajo tovariši in tovarišice, ki poznajo pomen organizacije, pač pa delajo tako navadni intriganti, ki so se vtepli v organizacije ali pa so zunaj in imajo, ali namen organizaciji škodovati kot nezavedneži ali pa kot najeti hudobneži. Takih ljudi se morajo organizacije čuvati, članstvo jih pa ne sme poslušati, ker bolje je, da so v organizaciji sami pošteti delavci in delavke, kakor pa da se natepejo vanjo malovredni elementi, ki se nočejo izobraziti v zavedne in pametne društvnike ali pa imajo nepošteno namene.

Kakor sem rekel, ima organizacija namen izboljšati delavske razmere. To nalogo organizacije vrše. Nikakor pa to ni ne edina in ne glavna naloga organizacije. Organizacija mora imeti pred očmi bodočnost. Kaj nam pomaga, če si priborimo nekaj uspehov danes, jutri pa propade organizacija in z njo vsi pridobljeni uspehi? Organizacije morajo obstajati dalje, vedno krepkeje morajo postajati in spraviti delavstvo do one moči, da kapital ne bo mogel več gospodovati nad njim. Delavstvo mora spoznati socializem, delavstvo se mora popolnoma zavedati svojega razrednega stališča, spoznati mora svoje interese v človeški družbi, da bo, ko pride do moči, moglo prevzeti vodstvo človeške družbe v svoje roke. Zato je pa neobhodno potrebna izobrazba, duševna vzgoja; solidarnost in odločno zmetavanje osebnih bojov v organizaciji in boja proti organizaciji sploh. Delavstvo se mora dvigniti nad klepetavost opravičljivih babnic v hlačah in krilih, ker to ni dostojno izobraženih in resnih delavcev in delavk. Naš namen mora biti, da združimo svoje sile v organizaciji, da te moči ohranimo in povečamo; to se je pa zgodi le tedaj, če opustimo malenkosti in imamo pred očmi svoj veliki cilj. Proč torej z ljudmi, ki hujšajo v notranjosti organizacije, ker so to le ali nezavedni ali najeti sovražniki organizacije! Z nezavednimi imejmo sicer potrpljenje in jih vzgojimo, z zlobneži pa organizacije ne smejo imeti nič opraviti, k večjemu, da jim pokažejo vrata.

Organiziran je le tisti delavec, tista delavka, ki ima veliki cilj organizacije pred očmi, ki podpira in pospešuje slovo med delavstvom v zavesti in dobri volji, da pride delavstvo le potem organizacije do vpliva, do moči, da res trajno izboljša delavski položaj. Ljudje pa, ki ne delajo v tem zmislu, ki rujejo in rovarijo, sumničijo in zabavljajo na organizacijo, so podobni črvom, ki razjedajo zdravo deblo drevesa, dokler ga ne uničijo.

Sodruzi, sodružice! Nekoliko prehudo sem napisal te vrstice. Ali potrebno je, ker želim, da postanejo naše organizacije vzor delavskega gibanja. Ne maram, da bi se v naše organizacije zanesel oni duh meščanskih prepričkov za osebnosti, gonja proti zaupnikom in odboru, ki ga hočejo sejati meščanski vplivi v naših vrstah. Storil sem to z odkritosrčnim namenom, da naše organizacije, plemenite kakor so, ne zapadejo tej bolezni. V organizaciji mora biti zaupanje, mora biti disciplina. Vsako akcijo mora izvesti le odbor organizacije po treznem predurku.

Delavske pogodbe s podjetniki.

V sedanjem času je sklepanje daljših delovnih pogodb prav nevarna stvar, ker se potrebščine lahko vsak dan znatno podraže, tako, da delavstvo zopet ne more izhajati. Najbolje je, če pogodbe nimajo nobenega termina, marveč se sklepajo za nedoločen čas proti kratki štirinajstdnevni ali največ mesečni odpovedi. Že tak rok je lahko predolg.

V tem oziru je torej potrebna previdnost, ker če organizacija sklene pogodbo s podjetnikom, je potem tudi njena dolžnost, da jo drži toliko časa, dokler ne poteče. Na to morajo organizacije paziti, ker le s tem, če izpolnjujejo pogodbe postanejo resne, in če so se napravile v tem oziru pomote, je treba paziti, da se vbo- doče več ne napravijo. Resnica je, da se

sedanje razmere prehitro izpreminjajo. In če se tržne cene tako silno izpremenijo, da delavstvo ne more več izhajati ob tistih plačah, se naj zahteva revizija pogodb, kar se mora zadostno utemeljiti. Pri tem se pa mora vsekakor računati na moralno moč organizacije in na uvidevnost podjetništva, da privoli v res potrebno revizijo veljavnih pogodb. V tem oziru tudi oblasti lahko ugodno vplivajo na potek intervencije in revizije.

Na to vprašanje opozarjamo kar najnujneje vse organizacije in tudi posamezne organizirane delavce in delavke, da naj imajo to vedno pred očmi. Naše organizacije so povsem resne ustanove in morajo povsod in vsakokrat popolnoma resno zastopati interese delavstva.

Trebamo nov carinski tarif.

Z naredbo finančnega ministrstva se je uvedel za vse ozemlje Kraljevine SHS avtonomni carinski tarif bivše kraljevine Srbije. Ta avtonomni carinski tarif datira iz one dobe, ko je bila Srbija v carinski vojni proti Avstro-Ogrski in zaradi tega ima ta carinski sistem prohibitiven značaj. Njegov cilj je bil, da zabrani avstro-ogrskega blagu vhod v Srbijo. Neizmerno visoke postavke so bile nalog, da nam onemogočijo uvoz iz Avstro-Ogrske.

Poleg tega avtonomnega carinskega tarifa je imela Srbija še vse polno carinskih dogovorov z zapadnimi evropskimi državami. Ti dogovori so določali nizke tarife za predmete, ki so jih v Srbiji rabili. Na ta način je dobival srbski trgovec in industrijalec za nizko ceno blago, katere je potreboval.

Po odredbi finančnega ministrstva se deli naša kraljevina na tri carinska ozemlja in sicer:

1. Srbija, kjer veljajo vsi carinski dogovori s tujimi državami, ki so veljali dosedaj.

2. Črna gora, kjer istotako veljajo vsi carinski dogovori bivše kraljevine Črne gore.

3. Teritorij bivše Avstro-Ogrske, kjer velja samo srbski tarif.

Pokrajine, ki so bile del Avstro-Ogrske, so industrialno najbolj razvite, vsled česar rabijo vse polno blaga iz inozemstva. To blago je po večini tako, da ga ne moremo sami proizvajati, vendar pa nam je neobhodno potrebno, sicer bi se moral ustaviti velik del naše industrije. Treba nam je eksplozivnih snovi za rudnike, sicer moramo ustaviti delo v premogovnikih. Premog za industrijo moramo importirati, sicer moramo ustaviti tudi elektrarne. Enako smo navezani glede barv in drugih surovin na inozemstvo. Vse to potrebujemo za produkcijo, a ne za konzum. Svojemu ekonomskemu življenju škodujemo, ako onemogočimo produkcijo s previsoko carino. Uvoz teh predmetov bi morala država favorizirati, ne pa tlačiti z neizmerno visokim carinskim tarifom. V tem pogledu ogroža srbski avtonomni tarif našo industrijo in naše ekonomsko življenje.

Ta carinski sistem pa enako onemogoča tudi rešitev valutnega vprašanja. Vsled carine gredo cene industrijskega blaga navzgor. Predpogoj, da povoljno rešimo valutno vprašanje, je, da se znižajo cene, zlasti cene onega blaga, katero potrebujemo v velikih množinah. Država mora storiti vse, kar je v njeni moči, da se izvrši ta proces čim prej. Najboljša valuta ne pomaga, če so cene še vedno tako visoke kakor so sedaj. Vsled tega je neobhodno potrebno, da se uvede takoj

nov carinski sistem, ki bo odgovarjal našim razmeram. Vsak dan nam prinaša sedanja carina neizmerno škodo, ki jo bomo čutili še prav dolgo.

Ker ni mogoče sedaj postaviti nov cariski sistem, ker za to ni čas in ker ne poznamo mednarodnih odnošajev, je treba izpremeniti obstoječi avtonomni carinski tarif tako-le:

1. Vsi predmeti, ki nam služijo kot surovine in kot produktivna sredstva za našo industrijo, katerih pa sami ne produciramo, morajo biti carine prosti. Če že moramo imeti kako carino pri teh predmetih, naj bo carinska postavka čim nižja. V to kategorijo spadajo mazila za stroje, eksplozivne snovi, različni stroji v produktivne svrhe, barve, kemični pripomočki za industrijo, predmeti, ki spadajo v elektrotehniko, medeni predmeti, katerih sami ne produciramo itd.

2. Konsumni predmeti, ki jih rabimo za vsakdanjo potrebo, a jih sami ne produciramo, naj se uvažajo brez carine. V to kategorijo pa obleka, perilo, tekstilna roba, izvzemši fino in luksurijsno blago, vžigalice, petrolej, sol, riž, olje itd. Za one predmete, za katere se plača konzumni davek, naj se pobira carina namesto tega davka v visokosti konzumnega davka.

3. Za luksurijsno blago se predpiše čim višja carina. V tem zmislu je predložil Demokratski klub ministru Ninčiču daljši predlog, v katerem so našteji predmeti, za katere naj se carina zniža oziroma sploh odpravi. Demokratski klub je zlasti zahteval, da se odstrani carina na obleko, perilo, poljedelsko orodje itd. Pričakujemo od ministra Ninčiča, da bo nemudoma odstranil carino na te predmete ter na ta način omogočil povzdig ekonomskega življenja v naših krajih. »S.L.N.«

Dopisi.

Shod lesnih delavcev v Bistri pri Vrhniki. V nedeljo dne 22. junija se je vršil pri nas shod lesnih delavcev, ki je bil prav dobro obiskan. Bil je to takorekoč prvi shod, ki se je vršil v našem kraju. Shodu je predsedoval sodr. Avguštin iz Borovnice, poročala pa sta ss. Zore in Mihevc iz Ljubljane. Sodr. Zore je v svojem govoru narisal delo, katero ima res prava delavska organizacija vršiti, v korist svojim članom. Dotaknil se je zadnjega meznega gibanja pri g. Galetu, s katerim si je delavstvo pridobilo večji košček kruha. Od delavcev samih pa je odvisno, da si pridobljeno ne samo obdrže, temveč pribore tudi nadaljna povišanja na plačah. Pozival je navzoče na bratsko slogo, ki je delavskemu razredu neobhodno potrebna. Sodr. Mihevc je v daljšem govoru lepo orisal položaj delavstva, v katerem se sedaj nahajajo. Živo je naslikal ravnanje naših kapitalistov, ki imajo vedno lepe besede na jeziku, vsikdar pa varujejo le svoj lastni žep. Opozarjal je navzoče na poglobno delovanje takozvanih narodnih organizacij, katerih voditelji so hlapci slovenskih liberalnih magnatov. S krepkim poudarkom, da med poštenimi in zavednimi delavci ne more biti prostora za liberalne in klerikalne organizacije, je navzočim predložil, da more delavske interese zastopati samo delavska organizacija. Navzoči so govorniku burno pritrjevali. Ko so se izvolili zaupniki pri g. Galetu, je predsednik s pozivom na skupno in složno delo zaključil lepo zborovanje.

Podružnica usnarjev na Vrhniki. Osrednjega društva usnarjev in sorodnih strok je imela v nedeljo, dne 29. junija t. l. »Pri Črnem orlu« shod, na katerem je razpravljala sodrug Tokan v nalogah strokovne organizacije. Na vrhniških tovariših usnarjev je leželo, da svojo podružnico ojačijo in poglobijo.

Kočevje. Podružnica Unije slovenskih rudarjev poroča: Pri shodu, ki se je vršil dne 6. julija, je bilo sklenjeno, da se tedenski prispevki prvega in drugega razreda povišajo od 25. tega tedna za 10 vinarjev. — Ivan Windischmann, načelnik.

Stavka kamnosekov v Celju traja dalje pri prvi Južnoštajerski družbi. Zakrivil je stavko mojster, ki je pravzaprav proletarec, pa je nadržal našega zaupnika prav surovo, ko se je prišel k njemu informirati, kaj je z izporom delavstva. Osemurni delavnik je hotel zahrbtno preprečiti. V delo je vzel neorganiziranega delavca in ga silil, da je delal čez osem ur, drugim delavcem pa je odpovedal, češ, da ni dela, na kar so organizirani sodrugi stopili v stavko. Ta nezavedni delavec, Vincenc Trglav, dela po enajst ur kot stavkokaž, a zmaga bo kljub temu naša. Večina stavkujočih je že dobila boljše delo drugod; ošabni mojster, pa naj uganja svojo nagaživost in svojo trmo kolikor časa hoče.

Celje. Tukaj se je ustanovila dne 11. m. m. podružnica osrednjega društva natakarev, hotelskih in gostilniških uslužbencev za Celje in Zidani most. S tem se je organizacija v Celju pomnožila za eno organizacijo najbolj izkoriščanih trpinov. Delajo ti trpini po 14 ur in nimajo niti nadomestnega počitka. Plače so slabe, dasi so cene silno skope. Na shodu je poročal sodr. Tome iz Ljubljane. Med to stroko je zanimanje za organizacijo; podružnica šteje že nad 50 članov in članic. Celjsko organizirano delavstvo prav iskreno pozdravlja novo sestrico.

Mezno gibanje mariborskih stavbinskih delavcev. Delavci stavbinske stroke naj ne potujejo v Maribor, dokler ni končano gibanje.

Sv. Lovrenc nad Mariborom. Dne 29. junija t. l. se je vršil občni zbor podružnice osred. društva kovinarjev in sorodnih strok. Med drugim je bil tudi izvoljen nov odbor, ki obstoji iz sledečih sodrugov: Franc Repas, predsednik; Ivan Kumpič, podpredsednik; Anton Slatinek, tajnik; Gregor Jakob, blagajnik; Tomaž Wilhelmer, Ivan Kopp, Rud. Wolfgruber, Valentin Sušenc in Rajko Arčnik, odborniki.

Holmec. Naznanja se, da se prispevke za organizacijo odslej plačuje sodr. Flor. Seilerju, ki je prevzel posle zaupnikov Avgust Stergar in Miloš Schmiedhoferja. Boditi zvesti svoji organizaciji kot doslej, ker drugače bi takih uspehov kot smo jih dosegli pri tako majhnem številu delavcev ne mogli pričakovati.

Hudajama - Brezno. Zadnjič smo v listih čitali, da išče Trboveljska družba razne uradnike za ta rudnik. Nismo pa čitali, da bi iskala tudi ravnatelja, kajti mi bi se gospoda Vidra prav radi iznebili. Že od 28. marca imamo rudarji pogodbo Trboveljske družbe glede zvišanja minimalnih plač itd. Ta gospod se pa zanjo nič ne briga. Plačuje nad 16 let stare vozače po 6 K dnevno, dočim imamo po pogodbi pravico do 12 K dnevne plače. Ta slučaj naj danes zadostuje o tiranu Vidri. O drugih nedostatkih ne govorimo. Povemo pa temu izkoriščevalcu, da so taki gospodje morali vsled prekipele jeze delavstva pobrati svojo culo in preko hribov po noči zapustiti svojo toplo in varno zavetišče. Gospod Vidra, vprašajte gospoda Leilerja, ki je Vam bil jako podoben, kako je moral preko sv. Štefana na Rimske Toplice po noči kot begunec »vandrat«. Tovarišem rudarjem pa kličemo od prvega do zadnjega: vsi v organizacijo »Unijo slovenskih rudarjev.« Gospodu Vidri pa svetujemo, naj natančno prečita pogodbo št. 424, z dne 28. marca 1919. Rudarsko glavarstvo v Ljubljani.

Domači pregled.

Narodni socijalisti niso le bahajoč marveč so pravi goflačji. V Kamniku so bahajo Narodni socijalisti, da je delavstvo dobilo po njihovi zaslugi za 20.000 K vladne podpore v blagu za prehrano v sinodniščnici zaposlenih delavcev. Tako podpora je naklonilo poverjeništvu za socialno skrb vsem potrebnim krajem; ni torej nikakršna zasluga narodnih socialistov, pač pa so naši zaupniki v vladi in delavski zaupniki v industrijskih krajih intervenirali v tem zmislu. Torej le ne preveč laži!

Pozor zavarovalna in podporna društva. Minister za socialno politiko je izdal naredbu z dne 13. junija 1919, št. 3283, o prijavi socialnih zavarovalnih in podpornih uredb, objavljeno v tuk. uradnem listu št. CX. Nanjo opozarjamo zlasti vsa manjša zavarovalna in podporna društva, pa tudi vse stanovske in strokovne organizacije kmetov, obrtnikov, delavcev, uradnikov in podjetnikov, ki dajejo svojim članom redne podpore za slučaj bolezni, smrti, onemoglosti, starosti, doživetja ali brezposelnosti, zlasti pa vse podjetnike, ki imajo svoje nameščence zavarovane z nadomestno pogodbo ali pri nadomestnih zavodih pokojninskega zavarovanja. Točna izvedba prijave je v interesu članov in podjetnikov samih, ker bo služila kot podlaga za razne panoge bodočega socialnega zavarovanja, pa tudi za varstvo pravic v inozemstvu zavarovanih nameščencev.

Navadni prispevki stavbinskih delavcev v ljubljansko bolniško blagajno znašajo v 9. mezdni stopnji (ob dnevnem zaslužku nad 5.50 do 6.50 K) za dvanajst dni 3.17 K; v 9. stopnji (ob dnevnem zaslužku 6.50 do 7.50 K) za dvanajst dni 3.71 K; v 11. stopnji (ob dnevnem zaslužku nad 7.50 do 9.— K) za dvanajst dni 4.39 K; posebna razreda imamo dva, in sicer nad 9.— do 12.50 dnevnega zaslužka z družinskim zavarovanjem se plača na dvanajst dni 5.29 K, ob zaslužku nad 12.50 K je poseben razred brez družinskega zavarovanja (v ta razred spadajo vsi oni delavci, ki imajo nad 12.50 K dnevne plače) se plačuje na dvanajst dni 4.53 K. Bolniščina znaša na dan v 9. stopnji 4.12 K, v 10. stopnji 4.87 K, v 11. stopnji 5.50 K in v posebnem razredu 6 K skozi 30 tednov najmanj.

Družinski list »Svoboda« št. 6 ima naslednjo vsebino: Ivan Albrecht: Koroške pesmi; Vera Kessler-Albrechtova: Na Bledu; Ivan Albrecht: Odlomki iz tujega dnevnika; Fran Erjavec: Motiv iz Istre; Janko Podtrojški: Vzdihi; Filip Uratnik: Temeljni nauk o socializmu (dalje); Fran Albrecht: Mladi Jure (dalje); Društveni vestnik »Svobode«.

Obvestila:

Savodnja pri Celju. Franc D., Vašo zaželo takoj izročimo sodrugu Petejanu, ko se vrne iz Belgrada.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 28. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 20 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 20. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Kdo še želi sliko našega strokovnega kongresa? Delegate na kongresu, ki so se dali v skupini fotografirati, pa še niso naročili slike, vabimo, da jih takoj naroče. Slika bo lep spomin delegatom in organizacijam na prvi kongres. Slike stanejo po 14 K komad. Nadaljna naročila sprejema sodr. Tome Jože, okrajna bolniška blagajna v Ljubljani, ali pa Strokovna komisija (tajništvo), Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/II.

Pri zaprtju se ne sme zavživati nikako črevo dražeče, želodec slabeče odvajalno sredstvo, marveč Fellerjeve želodec krepilne nedražeče, milo odvajajoče »Elsa-kroglice«. To rastlinsko naravno želodčno sredstvo ima prednost pred vsemi umetno narejenimi odvajalnimi sredstvi in pred vsemi črevo dražečimi mineralnimi vodami. Zavživajo jih rade tudi ženske in otroci. 6 škatelj pošlje za 9 K 50 vin. lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 334, Hrvatsko. Biti bi moralo vedno pri rokah, ravno tako kot preiskušeni zanesljivi Fellerjevi »Elsa-fluide«, 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici za 19 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Sprejme se mizarski vajenec ki ima veselje do mizarske obrti. IGNAC BEBER, mizar. Loke pri Zagorju ob Savi.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUCKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

1000 delavcev

rudarjev za moderno urejen premogovnik v Vojvodini se takoj sprejme v delo pod zelo ugodnimi pogoji. Javiti se je samo osebno vsak ponedeljek popoldne v našem uradu v Ljubljani. Za dobro plačo, hrano in stanovanje je preskrbljeno, potni stroški se pa povrnejo. Odhod vsak torek zjutraj v skupnih transportih.

„Državna posredovalnica za delo“
Ljubljana, Gradišče.

Pri bolečinah, kakršne nastajajo pri

REVMATIZMU

protin, ohromelosti, ishiji, bolečinam v križu, nevralgiji, utrujenosti živcev itd., priporočajo mnogi zdravniki Fellerjevi boli pomirjujoči

ELSA-FLUID

6 dvojnih ali 2 specialni stekl. 24 krona.

Fellerjeve odvajajoče, prebavo pospešujoče, tek izboljšujoče rabarbarni

Elsa-kroglice

6 škatlic 12 kron. Edino prave pri lekarnarju Evgenu V. Feller, Stubica, Elza trg št. 334. (Hrv. Zagorje). Ovitok in poštnina se priračunava posebej, toda najceneje, torej čim več se naroči obenem, tem več se prihrani. VI

Miši, podgane, stenice,

žurki in vas mrčes mora

poginiti, ako porablja moja

najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva. Za podgane, miši in poljske miši K 6; za ščurke K 6. Osobito jaka tinktura za stenice K 6; uničilec moljev K 3; prašek proti mrčesom K 2.50 in K 5. Tinktura proti ušem pri ljudeh K 3. Mazilo za uši pri živini K 3. Prašek za uši v obleki in perilu K 3. Prašek proti pernini ušem K 3. Tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. JUNKER, Zagreb 6.,

Petrinjska ulica št. 3. III.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	211	1/21	Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210	1/211	Turjaški trg št. 4.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1/11	3/412	Mišerjeva ul. 12.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1	2	Turjaški trg št. 4.
	1	3	Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglednico): brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se daje v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Lepa polt lice in rok pri- nese mnogo prednosti tako v zdravstvenem kakor v društvenem oziru. Fellerjeva popolnoma neškodljiva preizkušena »Elza« pomada za obvarovanje in negovanje kože, odstrani nečistost kože, ožeda prišče, brani proti solnčarici, solnčnim pegam, bori, razkavosti, velosti kože. Lonček močnejše vrste 6 kron. Omot in poštnina se računa posebej najceneje. Namesto škodljivega mila vzemimo za lice

Fellerjevo lilijino mlečno milo »Elza«, katero je danes še zelo drago ali ima še iste dobrote in neškodljivosti kakor pred vojno. Boljše in finejše za negovanje kože v današnjem času si niti misli. Bujne lase se more doseči ti ne moremo. samo s Fellerjevo »Elza« Tanohina pomado za rast las. Okrepi

kožo na glavi, preprečuje plešavost in prezgodnjo osivelost. Lonček močnejše vrste 6 K. Omot in poštnina se računa posebej najceneje. Za vsakdanje nego-

vanje telesa so Fellerjeve »Elza« toaletne pastilje za umivanje telesa, otroške kopeli, kakor za ustno vodo itd. Cena kartonu 1 K 50 v. — 5 seboj vzeti in povsod v žepu nositi se more bol ublažujoč, hladeč, osvežujoč Fellerjev »Elza«

mentolni migrenski črtik. V leseni cevki 1 K 50 v. Izvrtan proti glavobolu in migreni, rabi se tudi proti vbojdljavi in ranitvi. Voda za oči (collyrium) 2 K 50 v. Kapljice proti zobobolu 2 K 50 v. Pravi zagorski prsni sok proti kašlju steklenica 4 K. Francovo žganje v stekl. 6 krona in 16 krona. Za želodec, prava švedska tinktura, velika stekl. 10 krona. Balzam (melen) mala steklenica 2 K.

Kurja ošesa odstrani brez bolečin Fellerjeva turist. tinktura »Elza« (tekočina) skupaj s čopičem 3 K in turist. obliž po 3 K in 1 K 50 v. Proti potanju telesa in nog je Fellerjev »Elza« prašek z vsipom 1 K 50 v. Krmični prašek za živino davno poznani se zopet dobi. Karton 2 K. Omot in poštnina se računa posebej in najceneje. Kdor naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je treba pri lekarnarju EVGENU V. FELLER, Stubica, Elza trg št. 334 (Hrv. Zagorje).

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa. Centki se dobe zastoj in franko.